

NORGES HØYESTERETT

Den 8. juni 2015 avsa Høyesterett dom i

HR-2015-01204-A, (sak nr. 2015/510), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Førde)

mot

A (advokat Øystein Storrvik)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Noer**: Saken gjelder straffutmåling for brudd på utlendingslovens regler om innreiseforbud etter utvisning fra landet. Det er særlig spørsmål om betydningen av at det er handlet uaktsomt.
- (2) A er albansk statsborger. Ved tiltalebeslutning av 26. juni 2014 ble han satt under tiltale for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav e, jf. § 71 andre ledd, for at han – til tross for vedtak om utvisning – hadde reist inn i landet.
- (3) Halden tingrett avsa 15. oktober 2014 dom med slik domsslutning:
"A, født 00.00.1989, dømmes for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav e) jf. § 71 annet ledd til fengsel i 1 – ett – år og 3 – tre – måneder, jf. straffeloven § 61. Utholdt varetekt kommer til fradrag med 117 – etthundreogsyttien – dager pr. 14.10.2014."
- (4) A anket til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt opprinnelig både skyldspørsmålet og straffutmålingen, men anken over skyldspørsmålet ble trukket før ankeforhandlingen.

- (5) Borgarting lagmannsrett avsa 2. februar 2015 dom med slik domsslutning:
- "I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 1 – ett – år.**
- Varetekt kommer til fradrag med 228 – tohundreogtjueåtte – dager."**
- (6) Påtalemyndigheten har anket dommen til Høyesterett, og gjort gjeldende at straffen er blitt for mild. A har tatt til motmæle og anført at lagmannsrettens dom er riktig.
- (7) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (8) A ble varig utvist fra Norge ved Utlendingsdirektoratet (UDI) sitt vedtak 30. desember 2010, jf. utlendingsloven § 66 bokstav c. Han ble samtidig innmeldt i Schengen Information System (SIS). Vedtaket innebar at han måtte forlate landet, og at han ikke kunne reise til Norge eller Schengen-området så lenge innreiseforbudet gjaldt. Det gikk fram at ulovlig innreise var straffbart, og at det kunne søkes om opphevelse av forbudet.
- (9) Bakgrunnen for utvisningen var at A i 2010 ble dømt til 120 dager fengsel for overtredelse av våpenloven og for å ha reist inn i Norge uten gyldig visum og oppholdt seg her uten tillatelse, jf. utlendingsloven § 108 annet ledd bokstav a. Etter vedtaket ble A fulgt ut av Norge.
- (10) Den 24. juni 2014 ble A stoppet i Halden etter å ha reist inn i Norge igjen.
- (11) Utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav e, som setter straff for den som overtrer innreiseforbud etter utvisning, ble endret i januar 2014, og strafferammen hevet til fengsel i to år. I forarbeidene er det angitt et *normalstraffenivå* ved ordinært førstegangsbrudd på "ikke ... under fengsel i ett år", jf. Prop. 181 L (2012–2013) kapittel 6.6.3. Ved andregangsovertredelse er normalstraffen angitt å være fengsel i et år og seks måneder. For overtredelser ut over dette, er det tatt utgangspunkt i et påslag for hver ny forgåelse på om lag 30 dager fengsel, jf. Rt. 2015 side 51 avsnitt 18.
- (12) *A er tidligere dømt for forsettlig brudd på innreiseforbud etter utvisning to ganger.*
- (13) Ved Heggen og Frøland tingretts dom 25. januar 2012 ble han i tillegg funnet skyldig i grov overtredelse av våpenloven og i å ha brukt falsk dokument. Han ble dømt til fengsel i sju måneder.
- (14) I Follo tingretts dom 8. januar 2013 fikk han straff av fengsel i 35 dager for å ha benyttet falsk dokument, i tillegg til innreisebruddet.
- (15) A ble dessuten i 2010 dømt for å ha reist inn i Norge og oppholdt seg her ulovlig som følge av *overtredelse av visumreglene*, jf. utlendingsloven § 108 annet ledd bokstav a. Forholdet omfattes ikke av forarbeidenes retningslinjer om økning av straffen ved gjentatte brudd på innreiseforbud etter *utvisning*, men må tillegges vekt i skjerpene retning i tråd med prinsippet i straffeloven § 61.
- (16) Utgangspunktet i saken her er da en straff på fengsel i rundt ett år og åtte måneder.
- (17) Jeg ser så på hvilken betydning *As subjektive skyld* skal ha ved straffutmålingen.

- (18) A forklarte for lagmannsretten at han reiste inn i Norge fordi han trodde innreiseforbudet var opphevet. Han er gift med en svensk kvinne, og søkte derfor om oppholdstillatelse i Sverige. I den forbindelse var hans kone flere ganger i kontakt med svenske innvandringsmyndigheter. Ifølge lagmannsretten ble det da opplyst at det var en "sperr" som måtte fjernes før A kunne få oppholdstillatelse, og at denne sperren var innreiseforbudet til Norge. Da A etter tre måneder fikk midlertidig oppholdstillatelse i Sverige, oppfattet han det slik at innreiseforbudet til Norge var fjernet.
- (19) B, som er saksbehandler i Migrationsverket i Sverige, vitnet for lagmannsretten. Han bekreftet at han hadde flere samtaler med As kone i forbindelse med behandlingen av søknaden om oppholdstillatelse, og at han hadde snakket med henne om at det var en "sperr" som hindret innvilgelse av søknaden. Han uttrykte forståelse for at A kunne oppfatte informasjonen slik at innreiseforbudet til Norge var opphevet når han fikk oppholdstillatelse i Sverige. B forklarte videre at rutinene ved kontoret var blitt endret som følge av denne saken, og at det nå rutinemessig opplyses i vedtaket at oppholdstillatelsen ikke medfører endringer i eventuelle innreiseforbud i andre land.
- (20) Aktor har anført at dette ikke kan tillegges særlig vekt fordi det gikk fram av utvisningsvedtaket at en opphevelse av Schengen-innmeldingen ikke ville ha betydning for innreiseforbudet til Norge. Samtidig erkjente han at vedtakets informasjon om konsekvensene av sletting av innmeldingen til dels var vanskelig tilgjengelig.
- (21) Vedtaket om utvisning ble ifølge lagmannsretten tolket for A da det ble forkynt for ham i 2011. Vedtaket var langt og inneholdt mye til dels komplisert informasjon. Når konsekvensene av et brudd er såpass alvorlige som i dette tilfellet, er det viktig at sentral informasjon kommer klart og entydig fram. Informasjonen i As sak om forholdet mellom innreiseforbud og Schengen-innmelding, kunne med fordel vært klarere og mer fremhevet i vedtaket.
- (22) A burde likevel ha undersøkt med norske innvandringsmyndigheter om han kunne reise straffritt inn i landet. Særlig på bakgrunn av de tidligere domfellelsene hadde han oppfordring til å kontrollere dette. Når han ikke gjorde det, har han handlet uaktsomt.
- (23) Jeg er likevel enig med lagmannsretten som, basert på direkte bevisførsel, konkluderer med at A ikke utviste mer enn *simpel uaktsomhet* da han stolte på informasjonen fra Migrationsverket og oppfattet denne slik at "sperren" var blitt fjernet helt generelt.
- (24) Ved endringen av utlendingsloven § 108 ble det fastsatt *felles strafferamme* for forsettlige og uaktsomme overtredelser av innreiseforbudet. I forarbeidene er dette begrunnet med allmennpreventive og prosessbesparende hensyn, jf. Prop 181 L (2012–2013) kapittel 6.4, hvor det heter:

"Forslaget innebærer ingen endring av skyldkravet i utlendingsloven. Etter gjeldende bestemmelse i straffeloven § 342 første ledd bokstav a kreves det imidlertid forsett. Selv om en forsettlig overtredelse er mer straffverdig enn en uaktsom overtredelse, mener departementet at strafferammen av allmennpreventive grunner og prosessbesparende hensyn bør være den samme ved forsett og uaktsomhet. Utlendinger som bryter et innreiseforbud, har fått et skriftlig forhåndsvarsel om utvisning og et skriftlig vedtak om utvisning rettet mot seg. Både forhåndsvarselet og vedtaket inneholder informasjon om at utvisning innebærer at utlendingen må forlate Norge og at vedkommende gis et forbud mot å returnere. Det må antas at uaktsom overtredelse av et slikt innreiseforbud vil være svært sjeldent. Selv om strafferammen vil være den samme ved forsettlig og

uaktsom overtredelse, vil utlendingens utviste skyld likevel kunne få betydning for straffutmålingen, se nærmere i punkt 6.6.3."

- (25) I kapittel 6.6.3 i proposisjonen uttaler departementet at det må være opp til rettspraksis å avklare hvilke formildende momenter som kan forsvare at man går under normalstraffen. Det understrekes at det bør være et snevert område for dette, og at det ved andregangs overtredelse bør være enda snevrere rom for formildende hensyn, jf. her også drøftelsen i Rt. 2015 side 51.
- (26) Aktor har på bakgrunn av uttalelsene i forarbeidene anført at straffen for forsettlig og uaktsomme overtredelser skal være den samme. Dette er jeg ikke ubetinget enig i. Det er et grunnleggende prinsipp i strafferetten at straffen skal gjenspeile alvorligheten i den straffbare handlingen.
- (27) Jeg oppfatter heller ikke forarbeidene slik at de gir anvisning på at straffen skal fastsettes uavhengig av skyldgrad. I proposisjonen side 19, under kapitlet om skjerpene og formildende omstendigheter, heter det avslutningsvis:
- "Dersom utlendingen har handlet uaktsomt, vil dette etter forholdene være en formildende omstendighet."**
- (28) Departementet forutsetter her, slik jeg leser uttalelsen, at graden av uaktsomhet vil kunne variere svært mye. Derfor kan det heller ikke, slik forsvarer tok til orde for, fastsettes noe normalstraffenivå for uaktsomme overtredelser. Og ofte vil nok grovt uaktsomme overtredelser ha en slik likhet med forsettlig brudd at det vil være naturlig å utmåle ordinær normalstraff.
- (29) I vår sak er det ikke andre formildende omstendigheter å ta hensyn til enn skyldgraden. Lagmannsretten fant, på bakgrunn av den informasjon A fikk fra de svenske innvandringsmyndighetene, at en straff på fengsel i ett år ville være passende. Jeg er enig i dette.
- (30) A har per i dag sittet 354 dager i varetekt, og straffen bør da anses sonet i sin helhet, jf. straffeloven § 60 første ledd.
- (31) Jeg stemmer for slik

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Straffen anses utholdt ved varetekt.

- (32) Dommer **Skoghøy:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (33) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (34) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (35) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (36) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Straffen anses utholdt ved varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: